

ET

ET

ET

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 12.12.2008
KOM(2008) 843 lõplik

**KOMISJONI TEATIS NÕUKOGULE, EUROOPA PARLAMENDILE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE, REGIOONIDE KOMITEELE NING
EUROOPA KESKPANGALE**

**Kaheksas aruanne euroala tulevaseks laienemiseks tehtavate praktiliste ettevalmistuste
kohta**

SEC(2008) 3014

KOMISJONI TEATIS NÕUKOGULE, EUROOPA PARLAMENDILE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE, REGIOONIDE KOMITEELE NING EUROOPA KESKPANGALE

Kaheksas aruanne euroala tulevaseks laienemiseks tehtavate praktiliste ettevalmistuste kohta

1. SISSEJUHATUS

Tulenevalt nõukogu 8. juuli 2008. aasta otsusest, et Slovakkia on täitnud euro kasutuselevõtuks vajalikud tingimused,¹ on euroalal 16 liiget alates 1. jaanuarist 2009. Slovakkia krooni ja euro vaheline ümberarvestuskurss on 30,1260.

Eurole ülemineku praktilised ettevalmistused on jõudnud lõppetappi. Käesolevas aruandes käsitletakse eelkõige ettevalmistusi seoses euro sularaha kasutuselevõtuga majanduses, ettevõtjate ja avaliku halduse asutuste ettevalmistusi, meetmeid, mis on kehtestatud tarbijate kaitsmiseks üleminekuperioodil, teavituskampaaniat ning avalikku arvamust euro kasutuselevõtu kohta.

Lisatud komisjoni talituste töödokumendis on üksikasjalikult kirjeldatud ettevalmistusi, mida tehakse euro sularaha kasutuselevõtuks nendes ELi liikmesriikides, kus euro ei ole veel kasutusele võetud ja kelle suhtes ei kohaldata seadusandlikku erandit.

2. ETTEVALMISTUSTE SEIS SLOVAKKIAS

2.1. Ettevalmistused sularahaliseks üleminekuks

Slovakkia riigipanga arvutuste kohaselt on vaja ligikaudu 188 miljonit **euro pangatähte** ja 500 miljonit **euro münti**, et asendada ringluses olev Slovakkia krooni sularaha ja Slovakkia riigipanga sularahavarud. Pangatähed laenati Austria riigipangast. Slovakkias kasutusele tulevad liikmesriiki tähistava küljega euro mündid vermitakse Kremnica rahapajas Slovakkias. 17. oktoobriks oli vermitud ligikaudu 170 miljonit münti. Ülejäänud käibelelastavad mündid ja ligikaudu 150 miljonit münti, mida on vaja Slovakkia riigipanga varude jaoks, tuleks vermida selle aasta lõpuks. Kremnica rahapaja valmistab 204 500 Slovakkias kasutusele tulevate euro müntide komplekti, mis on mündikogujate jaoks pakendatud kolme eri pakendisse. Slovakkia riigipank on juba hakanud hävitama Slovakkia krooni sularaha varusid, et teha euro sularaha hoiustamiseks ruumi. Slovakkia euro münte on edukalt katsetanud müntide kontrollimiseks ettenähtud seadmete ja müügiautomaatide müntide kontrollimise seadmete tootjad, ning Slovakkia ja muude Euroopa riikide ning Euroopa-väliste riikide müügiautomaatide kasutajad. Kommertspankadele hakati euro münte **eeljaotama** 6. septembril 2008 ja euro pangatähti hakati eeljaotama kuu aega hiljem. Slovakkia riigipank sõlmis eeljaotuse lepingud 16 kommertspankaga. Kommertspankadele müntide jaotamisega tegeleb spetsiaalne osakond, mille Slovakkia riigipank asutas Kremnica

---

¹ Nõukogu otsus (2008/608/EÜ), 8. juuli 2008, vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 122 lõikele 2 ühisraha kasutuselevõtu kohta Slovakkias 1. jaanuaril 2009. aastal.

rahapaja ruumidesse. Kõnealune jaotussüsteem võimaldab teha piisavalt ruumi otse Slovakkia riigipangast ja selle seitsme piirkondliku harukontori kaudu jaotatavate euro pangatähtede ja müntide hoiustamiseks. Riiklik politseieskort tagab kõigi euro sularaha vedude kõrge turvalisuse taseme.

Sularaha hakati **kaaseeljaotama** 2008. aasta novembri alguses. 15. novembriks olid pangad varustanud euro sularahaga 1036 ettevõtet. Euro sularaha saamisest enne euro kasutuselevõtu päeva oli oktoobris 2008 huvitatud kokku 13 300 ettevõtet võrreldes 12 000 ettevõttega märtsis 2008. Kommertspangad jaotavad oma klientidele ligikaudu 23 % eeljaotatud pangatähtedest ja 66 % eeljaotatud müntidest. Slovakkia pangad ei kavatse kasutada kaaseeljaotust käsitlevaid Euroopa Keskpanga uusi lihtsustatud eeskirju,² mis võeti vastu juunis 2008.

Alates 2008. aasta detsembrist on elanikel võimalik osta **euro müntide minikomplekte**. Slovakkia pankades, Slovakkia riigipangas ja postkontorites tuleb müüki 1,2 miljonit minikomplekti hinnaga 500 Slovakkia krooni (ligikaudu 16,60 eurot). Kilekottidesse pakendatud minikomplektid koosnevad 45st Slovakkia euro mündist ja sisaldavad kõiki eri nimiväärtusega münte. Tänu minikomplektidele on elanikel võimalik tutvuda uute müntidega enne eurole ülemineku päeva. On tõenäoline, et minikomplekte ostavad ka väikeettevõtted, kes ei kavatse sõlmida pangaga kaaseeljaotamise lepingut (mitme minikomplekti ostmine võimaldab väikestel jaemüügiettevõtetel saada euro sularaha, mida saab jaanuari esimestel päevadel anda tagasi vahetusrahana). Seepärast peab Slovakkia riigipank minikomplektide müüki hoolikalt jälgima, kuna kavandatud kogused võivad osutuda ebapiisavaks.

Mõned Slovakkia kommertspangad on ette näinud võimaluse vahetada aasta viimastel nädalatel omavääringut eurodesse ametliku vahetuskursi alusel teenustasuta. Seega peaks varutud sularaha vahetamine jagunema pikema perioodi peale ja pangad peaksid paremini toime tulema lisatööga. Paljud pangad pakuvad ka eritooteid, et saada uusi kliente või innustada juba olemasolevaid kliente hoiustama kodus hoitavat sularaha pangakontol. Pangad arvutavad kõikidel pangakontodel olevad summad tasuta ümber eurodesse euro kasutuselevõtu päeval.

Selleks et hõlbustada eurole üleminekut, on Slovakkia riigipank ja kommertspangad sularaha vahetamiseks ja väljavõtmiseks avatud 1. jaanuaril (see on tavaliselt riigipüha) ja ka 3.–4. jaanuari nädalavahetusel. Kommertspangad kavatsevad suurendada avalikkusega kokkupuutuvate töötajate arvu, kaasates arveldusosakondade töötajaid ja harukontorite muude osakondade töötajaid. Pangatöötajatele on õpetatud seda, kuidas käia ümber euro sularahaga ja anda teavet euro kohta. Selleks et üleminek toimiks sujuvalt ja tõhusalt, peaksid pangad andma klientidele teavet ülemineku korralduse ja pakutavate teenuste kohta. Jaanuari esimestel päevadel peaksid pangad olema valmis kohandama oma tööjõudlust vastavalt harukontoreid külastavate klientide arvule (tuleks eeldada, et panka külastavate inimeste arv võib suurened kuni 50 %).

Kõik Slovakkia ligikaudu 2200 **sularahaautomaati** peaksid alates 1. jaanuarist väljastama üksnes euro pangatähti (peamiselt 10-euroseid ja 20-euroseid). Osa sularahaautomaate lülitatakse kaugjuhtimise teel ümber eurole, samas kui teisi tuleb käsitsi ümber seada. Kõik 30

---

² Euroopa Keskpanga suunis (EKP/2008/4), 19. juuni 2008, millega muudetakse suunist EKP/2006/9 euro sularahavahetuse teatud ettevalmistuste kohta ning euro pangatähtede ja müntide eeljaotuse ja kaaseeljaotuse kohta väljaspool euroala.

000 kassaterminali peaksid olema kohandatud eurodes kasutamiseks alates euro kasutuselevõtu päevast. Kuna Slovakkia elanikud kasutavad pangakaarte peamiselt sularaha väljavõtmiseks sularahaautomaatidest, peaksid ametiasutused ja pangad innustama inimesi maksma üleminekuperioodil tihedamini pangakaardiga.

Selleks et kaitsta eurot võltsimise eest, on Slovakkia loonud siseministeeriumi juurde riikliku keskosakonna ning riikliku pangatähtede analüüsikeskuse ja riikliku müntide analüüsikeskuse, mis on mõlemad Slovakkia riigipanga osad. Slovakkia riigipank, kommertspangad ja suurettevõtted on tellinud vajalikud seadmed euro pangatähtede autentsuse kontrollimiseks ning nad koolitavad välja sularahaga kokkupuutuvaid töötajaid. Riikliku teabevahetuskampaania raames üldsusele jaotatud teabebrošüürid sisaldasid samuti teavet euro sularaha turvaelementide kohta.

- **Slovakkia finantssektori ettevalmistused eurole üleminekuks on hästi sujunud. Euro müntide verimimine ja jaotamine peaks jätkuma sujuvalt, et pidada kinni eel- ja kaaseelajotamise tähtpäevadest;**
- **Minikomplektide müüki tuleks hoolikalt jälgida ja tuleks kaaluda, kas on vaja täiendavaid varusid;**
- **Pangad teevad eurole üleminekuks põhjalikke ettevalmistusi: nad peavad veenduma, et nii äri- kui ka eracliendid on pakutavatest toodetest ja teenustest ning ülemineku ajakavast teadlikud. Pangad peavad olema põhjalikult valmistunud selleks, et jaanuari esimestel päevadel suureneb pangakontoreid külastavate inimeste arv märkimisväärselt.**

2.2. Ettevõtete ettevalmistused

Slovakkia ettevõtjate seas 2008. aastal läbiviidud Eurobaromeetri kiiruuring³ näitas, et enamik ettevõtteid hakkas eurole üleminekuks juba varakult ettevalmistusi tegema. Ligikaudu 80 % ettevõtetest alustas praktiliste ettevalmistustega rohkem kui kuus kuud enne euro kasutuselevõtu päeva. Samal ajal teatas suur hulk ettevõtteid, et nad vajavad põhiteavet eurole ülemineku kohta. Üle 70 % ettevõtetest soovis saada rohkem teavet vahetuseeskirjade (sh hindade ümardamise) kohta ja ligikaudu 58 % soovis saada rohkem teavet hindade kahes vääringus esitamise kohta. Slovakkia kaubandusinspeksioon avastas eurole ülemineku reeglite kohaldamise kontrollimisel üsna palju puudujääke, mis olid tingitud teabepuudusest. Hindade kahes vääringus esitamise perioodi kahel esimesel nädalal (24. august kuni 7. september) avastati kontrollitud kauplustes ja teeninduskohtades puudujääke ligikaudu 45 % juhtudest (st vahetuskurssi ei esitatud või see ei olnud õige, hind eurodes puudus või oli arvestatud/ümardatud valesti). Eurole ülemineku päeva lähenedes hakkasid ettevõtjad aktiivsemalt otsima teavet ja kontrollide tulemused paranesid. Slovakkia kaubandusinspeksiooni kontrollitud 8200 ettevõttest 74 % kohaldas 2008. aasta oktoobri keskel eurole ülemineku eeskirju korrektselt. Lisaks nõuete täitmise kontrollimisele selgitavad Slovakkia kaubandusinspeksiooni inspektorid eurole ülemineku eeskirju ja jaotavad teabematerjale. Seega kõrvaldatakse märkimisväärne arv tuvastatud puudujääke juba kontrollide käigus. Tähelepanu tuleks eelkõige pöörata VKEdele ja kõrvalistes piirkondades asuvatele ettevõtetele.

³ Eurobaromeetri kiiruuring nr 240, juuni 2008.

Väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete arendamise riiklik agentuur (NADSME) pani eurot käsitlevate seminaride korraldamise käigus tähele ettevõtete huvi suurenemist. Sügisel korraldatud seminarid äratasid palju rohkem huvi kui 2008. aasta juunis toimunud seminarid. Kaheksateistkümnes Slovakkia linnas korraldatud seminaride eesmärk oli anda kogu vajalik teave eurole ülemineku kohta. Ettevõtjad saavad teavet ka NADSME ja majandusministeeriumi veebisaitidelt, eurot käsitlevalt riiklikult veebilehelt (www.euromena.sk) ning NADSME ja Slovakkia riigipanga brošüüridest.

Mõnedel ettevõtetel, kes jätsid ettevalmistused viimasele minutile, võivad tekkida probleemid IT-süsteemide ja kassaaparaatide kohandamisega. Paljud IT-teenuseid pakkuvad ettevõtted on teatanud, et nende käest on teenuseid ette tellitud aasta lõpuni. Vastavalt Slovakkias kehtivatele eurole ülemineku eeskirjadele ei tohi üleminekuga seotud kulusid hinnale lisada.

Jaemüüjad peaksid raha tagasi andma üksnes eurodes alates eurole ülemineku päevast. Seepärast tuleks kehtestada vastavad meetmed, et lihtsustada kassapidajate tööd ja vähendada järjekordi kassade juures (nt kassapidajatele võiks tutvustada uut vääringut ja anda neile eraldi karbid Slovakkia krooni ja euro sularaha jaoks, avada suurtes jaemüügikauplustes klientide küsimustele vastamiseks teabepunktid, palgata ajutisi töötajaid, kes pakiksid selvehallides kaupa kottidesse, jne) Jaemüüjatel peaks olema piisavalt ruumi tagastatava Slovakkia krooni sularaha hoidmiseks ja nad peaksid kavandama sularahaveo pankadesse.

- **Ametiasutused peavad koos tagama, et kõik ettevõtted on piisavalt informeeritud üleminekust ja saavad asjakohast toetust;**
- **VKEde ettevalmistusi tuleks korrapäraselt jälgida. Hiljuti kavandatud uuring VKEde ettevalmistuste kohta aitab saada olukorrast parema ülevaate.**

2.3. Avaliku halduse ettevalmistused

24. septembril 2008 kiitis Slovakkia valitsus heaks euro kasutuselevõtu kolmanda ajakohastatud riikliku kava, milles on märgitud Slovakkia suhtes kehtestatud erandi tühistamise kuupäev ja lõplikult fikseeritud ümberarvestuskurs.

Üleminekuks vajalike õigusaktide vastuvõtmisel järgitakse riiklikus kavas kindlaksmääratud ajagraafikut. Enamik ametlikke vorme on juba kohandatud vastavalt eurole ja avaldatud veebisaitidel või vastutavate institutsioonide bülletäänides. Ametiasutused hakkasid esitama kõiki rahasummasid nii Slovakkia kroonides kui ka eurodes päeval, mil summade kahes vääringus esitamine muutus kohustuslikuks (24. august). Kõik elanikele makstavad summad ümardati ülespoole, samas kui kõik teenustasud ümardati allapoole. Sotsiaalkindlustusasutused saatsid kõigile pensionäridele nende pensionisumma arvutatuna eurodes koos eurole üleminekut käsitleva vajaliku teabega.

Rahandusministeerium on algatanud kolm vóoru, et jälgida IT-süsteemide kohandamise edukust. Esimene vóor hólmas 654 avaliku halduse asutust (nt ministeeriumid ja muud keskvalitsuse asutused, piirkondlikud haldusasutused, linna- ja omavalitsusasutused). 30. augustiks 2008 oli ligikaudu 97 % kõigist kontrollitud asutustest hakanud esitama summasid kahes vääringus ja ligikaudu 84 % oli juba katsetanud IT-süsteemide ühilduvust euroga. Ligikaudu 94 % ametiasutustest eeldab, et eurole üleminekuuga ei kaasne suuri probleeme. Kontrollitud ametiasutustes tuvastati puudujääke 6 %-l juhtudest, eelkõige väikelinnades ja omavalitsustes. On vóetud parandusmeetmeid, et kõik IT-süsteemid oleksid õigel ajal valmis.

Slovakkia post, kellel on oluline roll euro sularaha üldsusele jaotamisel, on ettevalmistusi lõpetamas: enamik IT-süsteeme on juba vastavalt kohandatud ja neid on katsetatud. Slovakkia post hakkab euro müntide minikomplekte müüma alates detsembrist 2008 ning pensione ja toetusi eurodes maksma alates jaanuarist 2009. Postitöötajatest saab pensionäride ja muude haavatavate elanike rühmade jaoks oluline teabeallikaks. Slovakkia post algatas intensiivse teavituskampaania ja korraldas oma töötajatele mitmeid koolitusi.

Ministeeriumid ja muud keskvalitsuse asutused on koostanud teabematerjale ning korraldanud oma töötajatele ja nende vastutusalasse kuuluvate organisatsioonide töötajatele koolitusi. Tähelepanu pöörati eelkõige töötajatele, kes puutuvad üldsusega vahetult kokku. Linnade ja külade ühendus koostas linna- ja omavalitsusasutuste jaoks kaks eurole üleminekut käsitlevat käsiraamatut ning korraldas oma liikmetele mitu üleminekut käsitlevat seminari (nt kohaliku eelarve koostamine eurodes, euroalase töörühma loomine, IT-süsteemide kohandamine, jne). Kõnealune ühendus eeldab, et kohalikel ametiasutustel ei teki eurole ülemineku perioodil suuri probleeme.

Paaril viimasel kuul on Slovakkia avaliku halduse asutused saavutanud eurole üleminekuga seotud ettevalmistuste osas märkimisväärset edu. Tuleb tagada, et haldusasutused, kelle töös puudujääke täheldati, viiksid IT-süsteemide kohandamise ja nende toimimise katsetamise lõpule enne eurole ülemineku päeva. Vajaduse korral tuleks väikelinnu ja külasid aidata.

2.4. Hoida ära kuritarvitusi ja olukordi, kus elanikel tekib väärarusaam hindade arengust

Viimastel kuudel on Slovakkia ametiasutused võtnud meetmeid, et tagada hindade stabiilsus ja tõsta tarbijate usaldust eurole ülemineku vastu.

Valitsuse täievoliline esindaja koos Slovakkia ettevõtjate ühinguga on käivitunud **eetikakoodeksi** projekti, millega liitujad kohustuvad järgima eurole ülemineku reegleid, mitte kuritarvitama eurole ülemineku perioodi ning andma klientidele, äripartneritele ja töötajatele teavet ülemineku kohta. Koodeksi logo on praegu kasutusel ligikaudu 16 000 kohas: kauplustes, teeninduskohtades, kohalikes ja piirkondlikes haldusasutustes. Üldsusele tutvustati logo spetsiaalses teleklipis. Elanikud saavad esitada kaebusi koodeksiga liitunute ebaõige käitumise kohta täievolilise esindaja kabinetile, kes uurib kaebusi ja palub parandusmeetmeid võtta. Need koodeksiga liitunud, kes koodeksit rikuvad, ei või vastavat kleebist kasutada ja nad sattuvad Slovakkia tarbijateühistu musta nimekirja.

Hindade esitamine nii Slovakkia kroonides kui ka eurodes on kohustuslik 24. augustist 2008 kuni 1. jaanuarini 2010. Hindade esitamist jälgib hoolikalt **Slovakkia kaubandusinspeksioon**, kes saadab iga päev oma inspektorid jaemüügi- ja teeninduskohtadesse. Slovakkia kaubandusinspeksiooni tööd toetavad alates novembrist 60 täiendavat inspektorit, kes saavad toetuslepingu alusel komisjonilt toetust. Ajavahemikul 24. augustist kuni 31. oktoobrini kontrollis Slovakkia kaubandusinspeksioon 10 920 müügikohta, 494 685 hinnasilti ja 49 089 teenushinda. Kõnealuse perioodi viimase seitsme päeva jooksul tõusis kõiki eurole ülemineku eeskirju korrektselt kohaldavate kaupluste ja teeninduskohtade osakaal 85 %ni (võrreldes 72 %ga augusti viimasel nädalal). Praktiliselt kõik hinnad olid esitatud Slovakkia kroonides ja eurodes. Valesti eurodesse arvestatud kaupade hinnad vähenesid 2,78 %-le. Teenindussektoris oli 6,7 % hindadest valesti eurodesse arvestatud või ümardatud. Kontrollide tulemused on aja jooksul märkimisväärselt paranenud. Mitmed tuvastatud puudujäägid kõrvaldatakse tänu inspektorite abile juba kontrollide käigus. Suuremate kohanduste tegemiseks määravad inspektorid paari päeva pikkuse tähtaja. Kui

puudujääke ei kõrvaldata, tehakse hoiatus ja lõpuks algatatakse rikkumismenetlus (31. oktoobriks oli algatatud 13 rikkumismenetlust). Eurole ülemineku eeskirjade tõsiste rikkumiste eest võib saada trahvi kuni 60 000 eurot.

Lisaks omaalgatuslikele kontrollidele teeb Slovakkia kaubandusinspeksioon ka **sihtotstarbelisi kontrole, mille aluseks on elanikelt saadud kaebused** seoses hindade kahes vääringus esitamist käsitlevate eekirjade ebaõige kohaldamisega või ebatavalise hinnatõusuga. 31. oktoobriks oli Slovakkia kaubandusinspeksioon saanud elanikelt 84 kaebust selle kohta, et hinnasiltidel ja hinnakirjades ei olnud esitatud hindu kahes vääringus, hinnad olid eurodesse valesti arvestatud või ümberarvestuskurssi ei olnud esitatud ning 42 kaebust esitati hinnatõusu kohta. 77st uuritud kaebusest üksnes 35 % osutusid põhjendatuks (hinnad olid valesti eurodesse arvestatud või hindu ei olnud esitatud kahes vääringus). Jaemüüjatel paluti puudujäägid lühikese aja jooksul kõrvaldada. Ka kõiki hinnatõusuga seotud kaebusi uuriti põhjalikult: iga hinnamuutust võrreldi pikaajaliste suundumustega ja sama toote hindadega teistes kauplustes ning seda kaaluti laiemas kontekstis (nt sisendite hinnad, maailmaturu arengusuunad). Analüüsi tulemuste põhjal leiti, et kaebused olid põhjendamatud. Kui Slovakkia kaubandusinspeksioon leiab, et mõned hinnad on ebatavaliselt kõrged, palutakse jaemüüjatel hinnad uuesti läbi vaadata. Viimane abinõu on hiljuti vastuvõetud muudetud karistusseadustiku kohane võimalus panna eurole üleminekut kuritarvitav jaemüüja vangi. See on peamiselt ennetav meede.

Slovakkia kaubandusinspeksiooni kontrole täiendab **Slovakkia tarbijaühistu** hinnajälgimise süsteem. Vabatahtlikud inspektorid jälgivad valitud toodete hindu ligikaudu 350 jaemüügikohas iga kahe nädala tagant ja analüüsivad hindade arengut. Korrapäraseid kontrole täiendavad juhukontrollid ja uurimised, mis põhinevad elanike kaebustel. Vabatahtlikud inspektorid uurivad tuvastatud ebatavaliste hinnatõusude põhjusi. Kui jaemüüjal või teenuseosutajal ei ole sobivat põhjendust hinnatõusule ja ta keeldub endist hinda kehtestamast, lisab ühistu selle kaupluse nime oma veebisaidil avaldatud musta nimekirja. Mustas nimekirjas olevaid kauplusi jälgib Slovakkia kaubandusinspeksioon ja kutseliit, kuhu asjaomased kauplused kuuluvad. Eetikakoodeksiga liitunud kauplused kaotavad õiguse kasutada koodeksi kohast logo. Musta nimekirja jälgib iga päev ka meedia.

Hindade ametliku statistilise jälgimisega tegeleb eurole ülemineku perioodil Slovakkia statistikaamet, kes iga kümne päeva tagant jälgib 196 tihti ostetava toote hinda alates 1. augustist 2008 kuni 30. juunini 2009. Kuni 2008. aasta oktoobri keskpaigani tõusid või langesid kontrollitavate kaupade ja teenuste hinnad üksnes veidi võrreldes augusti algusega. Teenuste ja liha hinna tõusu tasakaalustas bensiinitoodete ning hooajaliste puu- ja köögiviljade hinna langus.

Kõikide majandusharude hindade arenguid jälgib korrapäraselt valitsuse loodud spetsiaalne organ – **hinnanõukogu**. Nõukogu eesistuja on Slovakkia kaubanduskoja president ja see koosneb mitmest ministrist ning muudest avaliku ja erasektori esindajatest. Kui nõukogu otsustab, et hinnad tõusevad mõnes majandusharus ebatavaliselt palju, palutakse vastava majandusharu eest vastutaval ministril (nt põllumajandusministril toiduhindade tõusu korral) esitada olukorra üksikasjalik analüüs. Kui analüüs näitab, et hinnatõus oli spekulatiivne, peab minister tegema ettepaneku parandusmeetmete kohta ja korrapäraselt jälgima selliste meetmete rakendamist. Kui võetud meetmed osutuvad ebapiisavaks, võib nõukogu soovitada valitsusel reguleerida konkreetsete toodete või teenuste hindu. Hindade administratiivne reguleerimine kõigis majandusharudes sai võimalikuks tänu hindu käsitlevale määrusele 18/1996, mis võeti vastu septembris 2008. Vastutavad ministrid uurivad praegu hambaravi, parkimise ja autokoolide õppemaksu hindu.

- **Slovakkia on kehtestanud laiaulatusliku tarbijakaitsemeetmete paketi. Selliste meetmete eesmärki ning toimimist tuleb elanikele ja ettevõtetele üksikasjalikult selgitada. Telefoninumbrid, kuhu tarbijad saavad kaebuste korral helistada, tuleks üldsusele laialdaselt teatavaks teha.**
- **Ametiasutused ja eetikakoodeksiga liitunud peaksid soodustama seda, et koodeksiga liitunud täidaksid vabatahtlikult võetud kohustust järgida eurole ülemineku eeskirju, et suurendada tarbijate usaldust.**
- **Oluline on tagada, et kontrolliasutustel on piisavalt vahendeid, et kontrollida eurole ülemineku eeskirjade rakendamist kogu riigis. Eelkõige tuleks tähelepanu pöörata hindade arengule hindade kahes vääringus esitamise perioodi lõpus ja pärast eetikakoodeksi aegumist ning ka hinnamuutustele nendes majandusharudes, kus kõrvalekalded olid sagedased eelmiste eurole üleminekute jooksul.**
- **Administratiivsete meetmete abil ei tohiks edasi lükata tootmiskulude muutusest tulenevaid tavapäraseid hinnamuutusi. Hindade administratiivsest reguleerimisest tulenevad moonutatud hinnasignaalid põhjustaksid tulevikus suuremaid hinnamuutusi.**

2.5. Teabevahetus ja avalik arvamus

Eurot käsitlev teavituskampaania on Slovakkias täies hoos. Valitsus valis meediakampaania korraldamiseks välja teabevahetusagentuuri. Teleklipid on peamiselt keskendunud eurole ülemineku praktilistele aspektidele: ümberarvestuskurss, hindade kahes vääringus esitamine, sularahalise ülemineku kord, eetikakoodeks ja sularahavarude kasutamine. Sada päeva enne eurole ülemineku päeva alanud täiendava meediakampaania raames näidatakse pärast õhtuseid teleuudised lühikesi klippe, kus Slovakkias tuntud isikud selgitavad euro eelseid ja eksperdid vastavad eurole üleminekuiga seotud sagedastele küsimustele. Lisaks sõidab mööda riiki ringi eurot tutvustav buss, et anda euro kohta teavet haavatavatele elanikkonnarühmadele ja maapiirkonna elanikele. Kaheksa maakonna pealinnades korraldati üheaegselt üritus tähistamiseks euro kasutuselevõtuni jäänud sadat päeva ning sellest võttis osa ligikaudu 35 000 inimest. Bratislavas asuva Slovakkia riigipanga hoone fassaadi kattis Slovakkia seni suurim reklaamplakat, kus kujutati euro münte, samal ajal kui selle väiksemad koopiad olid üleval Slovakkia riigipanga kaheksas piirkondlikus harukontoris.

Slovakkia riigipank, rahandusministeerium ja muud avaliku halduse asutused tegelesid koos täiendava teavitamisega. Alates suvest on Slovakkia ametiasutused korraldanud korrapäraseid teabetunde ning tänu sellele on press hästi informeeritud ja üldiselt positiivselt meelestatud.

Slovakkia ametiasutuste ja Euroopa Komisjoni vahel 7. detsembril 2007 sõlmitud partnerlusleppe raames viidi ühiselt läbi mitmeid teavitusüritusi: eurot käsitlev rändnäitus, euroalane konverents septembris 2008, seminarid ajakirjanikele, uuring ja arvamusküsitlused. Komisjon varustas Slovakkia ametiasutusi ka trükiste ja reklaammaterjalidega.

Partnerlusleppe raames sõlmisid mõlemad osapooled kaks toetuslepingut. Komisjon kaasrahastab täiendavate teabevahetusega tegelevate töötajate palkamist, eurot käsitleva riikliku veebisaidi ja infotelefoni tööd, võrguväljaannetes reklaampinna ostmist, Slovakkia kaubandusinspektsiooni täiendavate töötajate palkamist, koolidele ja mustlasvähemusele

suunatud kampaaniaid, euro kalkulaatorite ja teabelehtede saatmist majapidamistele (teabepaketid jaotati kõigile Slovakkia majapidamistele novembris).

Euroopa Keskpank tutvustab koos Slovakkia riigipangaga üldsusele (ja ka ametialaselt sularahaga kokkupuutuvatele inimestele) eurole ülemineku korda ning euro pangatähtede välimust ja turvaelemente. Euroopa Keskpanga logo „Euro – meie raha” kasutati kõigi teavitussürituste raames. Konkreetsete sihtrühmade jaoks (pangad, politsei, jne) on loodud juurde uusi tehnilisi koolitusvahendeid ning Euroopa Keskpank on Slovakkia jaoks valmistanud erinevatest trükistest üle seitsme miljoni koopia. Detsembris jaotatakse kõigile majapidamistele Euroopa Keskpanga teabebrošüüre ja ümberarvestustabeleid.

Hiljuti Slovakkias korraldatud Eurobaromeetri uuringu⁴ tulemused kajastavad intensiivsete kampaaniate mõju omaksvõetud teabe tasemele: 80 % elanikest arvab, et on hästi või üsna hästi kursis; see näitaja on 15 protsendipunkti parem kui kevadel 2008. Uuring näitas ka, et toetus eurole on uuesti suurenemas: 2008. aasta kevade suundumus on muutunud ja nende inimeste arv, kes on euro kasutuselevõtuga pigem rahul või väga rahul, on suurenemas (57 %, +5 protsendipunkti alates kevadest⁵), samas kui kõigest 35 % elanikest on seoses sellega pigem rahulolematud või väga rahulolematud (-8 protsendipunkti). Üle poole Slovakkia elanikest arvab, et euro tuleb kasuks nende riigile ja neile isiklikult.

Ligikaudu 65 % elanikest on tõsiselt mures, et seoses eurole üleminekul tõusevad hinnad, siiski on see näitaja 11 protsendipunkti võrra madalam kui kevadel 2008. Seega tundub, et teavituskampaania on vilja kandnud. Samas arvab kõigest 39,5 % (-7 protsendipunkti) elanikest, et euro tagab madala inflatsioonimäära tulevikus, mis on võib-olla seotud praeguse ebastabiilse ülemaailmse olukorraga.

Slovakkias toimuva teavituskampaania viimane etapp peaks aitama vähendada euroga seotud kartusi ja suurendama tarbijate usaldust. Selleks et eurole ülemineku perioodiga seotud hinnatõusu kartust vähendada, tuleb elanikke pidevalt teavitada hindade jälgimise ja muude kontrollide tulemustest.

⁴ Eurobaromeetri kiiruuring nr 249, oktoober 2008.

⁵ Eurobaromeetri kiiruuring nr 237, mai 2008.